

ዳኞች፡- መንበረፀሐይ ታደሰ

ፍስሐ ወርቅነህ

ሒሩት መለሠ

ተሻገር ገ/ሥላሴ

ታፈሰ ይርጋ

አመልካቾች፡- 1. ወሮ ተወዳጅ ገ/ሥላሴ - ቀረቡ።

2. ወ/ሮ ሙሉ ገ/ሥላሴ - ቀረቡ።

ተጠሪዎች፡- 1. አቶ ዘለቀ ዘውዴ

2. አቶ አንዳላፍር ዘውዴ

} ጠ/ወንድወሠን ተ/ማርያም ቀረቡ።

ፍ ር ድ

በዚህ መዝገብ የተያዘው ጉዳይ የጀመረው በፌ/መ/ደረጃ ፍ/ቤት ሲሆን የአሁን አመልካቾች የሚችሉ ሌ/ኮ ገ/ስላሴ በሻህ ልጆች ለመሆናቸው እንዲረጋገጥላቸው ያቀረቡትን አቤቱታ ፍ/ቤቱ ተመልክቶ ልጅነታቸውን አረጋግጧል። ከዚህ በኋላ አመልካቾች የሚችሉ ልጆች አለመሆናቸውን ተጠሪዎች ተቃውመው ወደ ክርክሩ ገብተዋል። ፍ/ቤቱም የግራ ቀኙን ክርክርና ማስረጃ አይቶ በአመልካቾች እና በሚችሉ መካከል የልጅነት ሁኔታ መኖሩ ተረጋግጧል በማለት ቀድሞ የሰጠውን ውሳኔ አጽንቷል። ተጠሪዎች ይህንን ውሳኔ በመቃወም ይግባኛቸውን ለፌ/ከፍተኛ ፍ/ቤት አቅርበዋል። ፍ/ቤቱ ግራ ቀኙን አከራክሮ በአመልካቾችና በሚችሉ መካከል የልጅነት ሁኔታ የለም ሲል

የሥር ፍ/ቤትን ውሳኔ ሽሯል። በዚህ ውሳኔ ላይ አመልካቾች ለፌ/ጠቅላይ ፍ/ቤት ይግባኝ ያቀረቡ ቢሆንም ይግባኛቸው ተቀባይነት ሳያገኝ ቀርቷል። የአሁኑ የሰበር አቤቱታም የቀረበው በዚህ ውሳኔ ላይ ነው።

ይህ ችሎትም አመልካቾች የሚችሉ ልጆች አይደሉም መባሉ ከተሻሻለው የቤተሰብ ሕጉ ድንጋጌዎች አኳያ አግባብ መሆን አለመሆኑን ለመመርመር አቤቱታው በሰበር ችሎት እንዲቀርብ አድርጓል 234 ነገም ክርክራቸውን በጽሁፍ አቅርበዋል። ችሎቱም መዝገቡን እንደሚከተለው መርምሯል።

ከመዝገቡ ላይ አመልካቾች የሚችሉ ሌ/ኮ ገ/ስላሴ በሻህ ልጆች ለመሆናቸው የልጅነት ሁኔታ መኖሩ ተረጋግጦ ማስረጃ እንዲሠጣቸው ጥያቄ ማቅረባቸውን ተረድተናል። ተጠሪዎች ደግሞ አመልካቾች የሚችሉ ልጆች አለመሆናቸውን ተቃውመው ተከራክረዋል።

በተሻሻለው የቤተሰብ ሕግ አንቀጽ 154 እና ተከታዮቹ ሥር ልጅነት የሚረጋገጥላቸው መንገዶች ተዘርዝረዋል። ልጅነት የልደት ምስክር ወረቀት በማቅረብ፣ የልደት ምስክር ወረቀት ከሌለ የልጅነት ሁኔታ መኖሩን በማረጋገጥ የልጅነት ሁኔታ ከሌለ ደግሞ ተወላጅነትን በማስረዳት ማረጋገጥ እንደሚችል ተመልክቷል። ከነዚህ ሁኔታዎች ለተያዘው ጉዳይ አግባብነት ያለው የልጅነት ሁኔታ መኖሩን በማረጋገጥ ልጅነት የሚታወቅበት ሁኔታ ነው። በቤተሰብ ሕጉ ቁጥር 156 አንድ ሰው የልጅነት ሁኔታ አለው የሚባለው በማንበረሰቡ ዘንድ የእርሱ ወይም የእርሷ ልጅ ነው እየተባለ የሚገመት ሲሆን እንደሆነ ተመልክቷል። ይህ ሁኔታ መኖሩን ማስረዳት ከተቻለ ፍ/ቤቱ ልጁ ነው ሲል የሕግ ግምት እንደሚወስድና ይህንን ግምት ግን ልጅ ነው የተባለው ሰው ሲሆን እንደማይችል በማስረዳት ማፍረስ እንደሚችል የቤተሰብ ሕጉ አንቀጽ 157 ያመለክታል።

በተያዘው ጉዳይ በሥር ፍ/ቤቶች የተረጋገጠውን ፍሬ ነገር ስንመለከት ሚችሉ አመልካቾችን እንደ ልጆቻቸው ያሳድጓቸው እንደነበር ትምህርት ቤትም አባት በመሆን እንዳስመዘገቧቸው፣ በመረዳጃ እድር ቅጽ ውስጥ ልጆች ብለው እንዳስመዘገቧቸው፣ በሠፈርም በት/ቤትም የሚችሉ ልጆች ሆነው እንደሚታወቁ

ተገንዝበናል። የፌ/ከፍተኛ ፍ/ቤት የልጅነት ሁኔታ የለም ያለው አመልካቾች በጋብቻ ውስጥ ወይም ከጋብቻ ውጪ መወለዳቸው አልተገለፀም፤ ሟች አመልካቾች የሟች ልጆች እንዳልሆኑ ገልፀው የተውጡ ኑዛዜ አመልካቾች እንዲፀድቅ መጠየቃቸው ልጆች አለመሆናቸውን ያመኑ መሆኑን ያሳያል በማለት ነው። ነገር ግን የልጅነት ሁኔታን ለማረጋገጥ ልጅ በማንበረሰቡ ዘንድ የእርሱ ወይም የእርሷ ልጅ ነው እየተባለ የሚገመት መሆኑን ከማረጋገጥ ባለፈ ልጅ በጋብቻ ውስጥ ወይም ከጋብቻ ውጪ የተወለደ ለመሆኑ ማስረዳት አስፈላጊ አይደለም። በመሆኑም ሕጉ የማይጠይቀውን ተጨማሪ ሁኔታ አመልካቾች አላስረዱም በሚል የተሠጠው ውሳኔ አግባብነት የለውም።

ሌላው ሟች በተውጡ ኑዛዜ ላይ አመልካቾች ልጆች አለመሆናቸውን መግለጻቸው በራሱ የልጅነት ሁኔታ መኖሩን ለማፍረስ የሚያበቃ አይደለም። የልጅነት ሁኔታ አለመኖሩን ለማስረዳት በቤተሰብ ሕጉ አንቀጽ 157/2/ መሠረት ልጅ የተባለው ሰው ልጅ ሊሆን እንደማይችል ማስረዳት ያስፈልጋል። በመሆኑም ኑዛዜውን አመልካቾች እንዲፀድቅ መጠየቃቸው አመልካቾች የሟች ልጆች አይደሉም ወደሚለው መደምደሚያ አያደርስም።

በአጠቃላይ በሥር ፍ/ቤቶች የተረጋገጠው ፍሬ ነገር አመልካቾች የልጅነት ሁኔታ ያላቸው መሆኑን እያሳዩ ሕጉ የማይጠይቀውን ተጨማሪ ሁኔታ አመልካቾች አላስረዱም በማለት የልጅነት ሁኔታ የለም በሚል የተሠጠው ውሳኔ የሕግ ስህተት የተፈፀመበት ነው።

ው ሣ ኔ

1. የፌ/ከፍተኛ ፍ/ቤት በመ/ቁ. 4487 በሐምሌ 21 ቀን 1998 ዓ.ም የሰጠው ውሳኔ እና የፌ/ጠቅላይ ፍ/ቤት በመ/ቁ 26992 በሚያዝያ 29 ቀን 1999 ዓ.ም የሰጠው ትዕዛዝ ተሸሯል።
2. የፌ/መ/ደረጃ ፍ/ቤት በመ/ቁ. 20534 በጥር 22 ቀን 1998 ዓ.ም የሰጠው ውሳኔ ፀንቷል።
3. ወጪና ኪሣራ ይቻቻሉ። መዝገቡ ተዘግቷል፤ ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።

ነ/ዓ

236 ሰበር መ/ቁ. 31430
ሚያዝያ 7 ቀን 2000 ዓ.ም

ዳኞች፡- ዓብዱልቃድር መሐመድ
ሐጉስ ወልዱ
ሒሩት መለሠ
ታፈሰ ይርጋ
ሁልጣን አባተማም

አመልካች ፡- ወ/ሮ አዲስ አለም አክለ ቀርባለች።

ተጠሪ ፡- የመቶ አለቃ አክሊሉ አበበ ተወካይ ቀርቧል።

መዝገቡን መርምረን የሚከተለውን ፍርድ ሰጥተናል።

ፍ ር ድ

ለሰበር አቤቱታው መነሻ የሆነው ጉዳይ የጋብቻን በፍቺ መፍረስ ተከትሎ የተነሳውን የንብረት /ገንዘብ/ ክፍፍል ክርክር የሚመለከት ነው። ከመዝገቡ እንዳየነው አመልካች እና ተጠሪ የንብረት ክፍፍል ያደረጉ ሲሆን፤ ከዚህ ክፍፍል በኋላ ሊስማሙ ያልቻሉት ተጠሪ በብሩንዲ በሰላም ማስከበር ተግባር ላይ ተሰማርቶ ለነበረበት ጊዜ በድጉማ መልክ ተከፍሎታል በተባለው ገንዘብ ክፍፍል ላይ ነው። አመልካች ይህ ገንዘብ የተገኘው ጋብቻው ከመፍረሱ በፊት /ፀንቶ በነበረበት ጊዜ/ እስከሆነ ድረስ የባልና ሚስት የጋራ ሀብት ነው በማለት ስትከራክር፤ ተጠሪ ደግሞ ገንዘቡ ከደመወዝ የተለየና በድጉማ መልክ የተሰጠኝ በመሆኑ የግሌ ነው። ከባልና ሚስት የጋራ ሀብት የሚደመር አይደለም በማለት ተከራክሮአል። ክርክሩን በመጀመሪያ ደረጃ የሰማው የወረዳ ፍ/ቤት እና ይግባኙን የሰማው የከፍተኛ ፍ/ቤት ገንዘቡ የባልና ሚስቱ የጋራ